

Bestuurlijke afspraken “Investeren in kwaliteit verpleeghuiszorg”: zinnvolle daginvulling en deskundig personeel.

Datum:

Partijen:

- ActiZ, organisatie van zorgondernemers
- Zorgverzekeraars Nederland (ZN)
- De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Overwegende dat:

- de kwaliteit van de verpleeghuiszorg¹ verbeterd kan en moet worden. De beleidsmatige contouren daarvoor zijn vastgelegd in 'Waardigheid en Trots, liefdevolle zorg voor onze ouderen'. Hier is aangegeven dat de samenwerking tussen cliënt, mantelzorger en zorgverlener de sleutel tot goede zorgverlening en kwaliteit van leven is. Om die samenwerking zo goed mogelijk te kunnen invullen, wordt de positie van de cliënt en van de professional versterkt;
- voor cliënten of bewoners van verpleeghuizen een zinnvolle daginvulling één van de kernelementen is voor kwaliteit van leven. Wanneer iemand niet meer zelf in staat is de eigen dag in te vullen, ondersteunt de zorgaanbieder daarin. Behoud van regie voor de cliënt en aansluiting bij het normale leven is daarbij het uitgangspunt. Zorgaanbieders verdiepen zich in wat cliënten gewend waren, wat voor hen van waarde is en wat zij willen door het hen te vragen, het met hun familie te bespreken of zich anderszins in het leven van de cliënt te verdiepen. Een zinnvolle daginvulling biedt onder meer activiteiten die daarop aansluiten. Deze daginvulling kan op veel verschillende manieren worden vormgegeven en samengaan met voor de cliënt andere relevante doelstellingen zoals ontmoetingen met andere mensen, betrokkenheid van mantelzorgers en vrijwilligers, meer bewegen of activiteiten buiten de instelling. Hier zijn belangrijke vernieuwingen mogelijk;
- professionals die zorg verlenen aan kwetsbare ouderen in verpleeghuizen zich toegerust moeten voelen en voldoende deskundig moeten zijn. Niet alleen zijn zij goed opgeleid en voeren ze werkzaamheden uit passend bij hun niveau; ook moeten zij gaandeweg hun loopbaan over voldoende mogelijkheden beschikken zich te blijven ontwikkelen. De context waarbinnen zij werken geeft hen de ruimte om de cliënt de zorg te bieden die de cliënt wil en nodig heeft. Professionaliteit betekent in dit opzicht niet alleen beschikken over de juiste kennis en vaardigheden, maar ook het tonen van leiderschap in de wijze waarop het vak wordt uitgeoefend binnen die context;

¹ Voor het gemak spreken we in dit document over verpleeghuiszorg. Hiermee wordt bedoeld de intramurale ouderenzorg, ook wanneer er (nog) geen sprake is van behandeling.

- bestuurders van zorgaanbieders een leidende rol hebben om op systematische wijze de deskundigheid van hun personeel en de zorgvraag van hun cliënten op elkaar af te stemmen. De sector kan zich hier de komende jaren nog in ontwikkelen. Om medewerkers te ondersteunen in hun professionaliteit en kennis en competenties aan te laten sluiten, is het anders kijken naar leren noodzakelijk. Het ontwikkelen en vooral uitvoeren van (nieuwe) vormen van (team)leren die aansluiten bij de andere rol van de professional is hierin belangrijk. In Waardigheid en Trots is de cyclus beschreven waarbinnen het opleiden van personeel een plaats hoort te hebben. Het gaat dan om (a) het maken van een analyse van de doelgroep cliënten en de te verwachten ontwikkelingen daarbinnen, (b) het beschrijven van de benodigde deskundigheden en competenties om aan de verwachte zorgvraag tegemoet te kunnen komen², (c) een analyse van het bestaande personeelsbestand en (d) het maken of bijstellen van een strategisch wervings- en opleidingsplan. Daarbij gaat het niet zozeer om het maken van plannen op papier, maar om - vanuit een strategische visie op de toekomst van de instelling - de analyse en het voeren van de dialoog over de juiste deskundigheid op alle niveaus binnen de zorginstelling (strategische personeelsplanning);
- het kabinet bereid is om aan beide sleutelementen van 'Waardigheid en Trots' extra middelen ter beschikking te stellen. Het beschikbaar stellen van deze middelen gebeurt in het besef dat zij een onderdeel uitmaken van een bredere discussie over de beschikbare middelen in de langdurige zorg.
- partijen via deze middelen een voortdurende dialoog tot stand willen brengen tussen bestuur en cliëntenraden, verpleegkundige adviesraden of ondernemingsraden over de vraag wat een zinvolle daginvulling is en hoe zorgverleners goed toegerust kunnen worden om voor kwetsbare mensen te zorgen. Om zeker te stellen dat deze extra middelen ook worden aangewend zoals bedoeld, maken partijen de afspraken zoals verwoord in dit document.

Spreken het volgende met elkaar af:

1. Om uitvoering te kunnen geven aan 'Waardigheid en Trots' heeft het kabinet zowel voor dagactiviteiten voor ouderen in verpleeghuizen als voor deskundigheidsbevordering van professionals die in de verpleeghuiszorg werken bij Prinsjesdag 2015 aanvullende middelen beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn opgebouwd volgens onderstaande tabel. Deze afspraken hebben betrekking op het deel dat binnen de contracteerruimte valt. In 2016 is hiervoor een bedrag van € 110 miljoen beschikbaar.

Verdeling enveloppe W&T (in miljoenen euro)	2016	2017	2018	2019	2020	struct
Totaal beschikbaar (som 1 + 2 + 3)	185	160	160	165	210	210
1) Bestuurlijke afspraken (contracteerruimte)*	110	130	130	135	180	180
wv indicatief voor opleidingen	40	50	50	55	100	100
wv indicatief voor dagbesteding	70	80	80	80	80	80

² In Waardigheid en Trots wordt hiervoor de leidraad verantwoorde personeelssamenstelling ontwikkeld.

2) Terugdraaien Wlz-taakstelling 2016 (contracteerruimte)	45					
3) Buiten contracteerruimte*	30	30	30	30	30	30

**) Precieze omvang bestuurlijke afspraken via CR respectievelijk middelen buiten CR moet nog worden vastgesteld*

2. Partijen dragen er zorg voor dat de middelen daadwerkelijk worden ingezet voor het beoogde doel: het geven van een zinvolle daginvulling aan ouderen in de intramurale ouderenzorg en het bevorderen van de deskundigheid van het personeel. Onder een zinvolle daginvulling wordt – naast extra activiteiten vanuit de zorgaanbieder – ook verstaan het meer begeleiden en betrekken van cliënten bij activiteiten en handelingen die zij thuis ook gewend waren te ondernemen en het deelnemen aan activiteiten die door een andere organisatie worden geboden dan de zorgaanbieder waar een cliënt verblijft. Onder deskundigheid wordt verstaan het vergroten van kennis over ziektebeelden, kennis over en vaardigheden voor een betere communicatie met cliënten en familieleden, het versterken van de eigen regie van de cliënt en zijn familie en het creëren van ruimte voor (team)reflectie en coaching op de werkplek.
3. In 'Waardigheid en Trots' is aangegeven welke rollen de verschillende partijen spelen om de noodzakelijke omslag in kwaliteit tot stand te brengen. De extra middelen worden tot aanwending gebracht langs deze lijnen. Dat wil ten eerste zeggen dat de door het kabinet beschikbaar gestelde aanvullende middelen (in 2016 een bedrag van € 110 miljoen) naar rato van de omvang van de intramurale ouderenzorg³ worden verdeeld over de contracteerruimte van de zorgkantoren. De zorgkantoren verdelen dit bedrag op een vergelijkbare manier over de aanbieders. Daartoe wordt één algemeen verhogingspercentage berekend waarmee de afgesproken tarieven van de betrokken zzp's en vpt's kunnen worden opgehoogd⁴. De zorgaanbieders met een goedgekeurd plan ontvangen deze tariefsverhoging voor 'Waardigheid en Trots'. Zorgaanbieders weten op deze manier precies welk bedrag zij ontvangen voor Waardigheid en Trots, aangezien het door het algemene verhogingspercentage gaat om vaste bedragen per betrokken zzp en vpt. Daarbij geeft de tabel bij punt 1 een indicatie voor de verhouding tussen de middelen voor dagbesteding en opleidingen. De NZa toetst over het jaar 2016 volgens de gangbare systematiek aan de maximum beleidsregelwaarden en aan de contracteerruimte.
4. Partijen bezien of deze wijze van bekostiging in de praktijk tot het gewenste resultaat leidt.
5. Waardigheid en Trots stelt de cliënt en de professional centraal. In lijn hiermee spannen partijen zich maximaal in om te bereiken dat het bestuur van de zorgaanbieder met de Centrale Cliëntenraad (CCR), de Verpleegkundigen- of Verzorgenden Adviesraad (VAR)⁵ en de Ondernemingsraad (OR) de dialoog aangaat over de vraag wat een zinvolle daginvulling is en hoe zorgverleners goed toegerust kunnen worden om de desbetreffende cliënten te

³ Voor 2016 betreft dit de tweede ronde productie-afspraken 2015 voor de zzp's en VPT's V&V4 en hoger (inclusief en exclusief behandeling). NB. Hoewel de grondslag voor de verdeling specifieke zzp's betreft, staat het zorgaanbieders vrij de extra middelen ten behoeve van alle verblijvende cliënten in te zetten.

⁴ Het verhogingspercentage betreft een uniform percentage van de maximumbeleidsregelwaarden van de betrokken zzp's en vpt's.

⁵ Indien binnen de instelling aanwezig.

zorgen. Deze dialoog leidt ertoe dat de zorgaanbieder gezamenlijk met CCR, VAR en OR (op verzoek ondersteund door de bonden) een plan maakt, evalueert en zo nodig bijstelt over deze onderwerpen en de inzet van de extra middelen. Het plan is vormvrij. Daarbij geldt dat de Cliëntenraad zich concentreert op de zinvolle daginvulling, en de VAR en OR zich concentreren op het opleidingsdeel. De VAR en OR gebruiken hierbij zoveel mogelijk de input van alle professionals binnen de instelling, waaronder bijvoorbeeld de specialisten ouderengeneeskunde en activiteitenbegeleiders.

Betrokkenheid van deze organen bij de opstelling van het plan waarborgt dat de middelen worden ingezet voor het beoogde doel en dat het extra activiteiten betreffen ten opzichte van de reeds gemaakte inkoopafspraken.

6. Het plan geeft een integraal beeld van de wijze waarop de zorgaanbieder invulling geeft aan deskundigheidsbevordering van personeel. In praktische zin kan door betrokkenheid van de VAR en OR zo eveneens een interne toets plaatsvinden of de aanbieder invulling geeft aan de CAO afspraak dat 2% van de loonsom moet worden geïnvesteerd in opleiding.
7. Het zorgkantoor stelt als enige voorwaarde voor het verstekken van de middelen dat de CCR, VAR en OR instemmen met het plan. De aanbieder kan beargumenteerd afwijken van de verdeling over dagbesteding en opleiding. Indien hij dat doet, zal ook de CCR, VAR en OR goedkeuring moeten geven aan het schuiven van de middelen tussen dagbesteding en opleiding. Indien de zorgaanbieder voor 1 april 2015 een plan W&T indient dat mede is ondertekend door CCR, VAR en OR, dan keurt het zorgkantoor dit plan goed.
8. Partijen spreken af vier jaar de tijd te nemen om de plannen voor deskundigheidsbevordering naar de in Waardigheid en Trots beschreven werkwijze van meerjarige, strategische opleidingsplannen toe te laten groeien. Vanaf 2016 gaat Actiz zorgaanbieders daar in ondersteunen door instrumenten, voorlichting of andere vormen van ondersteuning te bieden of te ontwikkelen, passend bij de behoefte van zorgaanbieders. Indien in deze vier jaar een zorgaanbieder een dergelijk strategisch opleidingsplan indient, maakt het zorgkantoor meerjarige afspraken met de aanbieder over de door de CCR, VAR en OR goedgekeurde inzet van de aanvullende middelen voor een zinvolle daginvulling en voor deskundigheid, met een looptijd tot uiterlijk 1 januari 2020. Deze meerjarige afspraken worden gemaakt binnen het financiële kader dat voor 'Waardigheid en Trots' beschikbaar is binnen de contracteerruimte. Wanneer het zorgkantoor meerjarige afspraken maakt, verifieert het zorgkantoor jaarlijks of de CCR, VAR en OR betrokken blijven bij de evaluatie van het plan en instemmen met de uitvoering.
9. Partijen delen de opvatting dat moet kunnen worden vastgesteld of de beoogde doelen zijn behaald én dat dit moet gebeuren met zo weinig mogelijk administratieve lasten. In het voorjaar van 2016 wordt op landelijk niveau een analyse uitgevoerd van de bij het zorgkantoor ingediende plannen (welke activiteiten worden ondernomen met de extra inzet en hoe vernieuwend zijn deze activiteiten). Partijen maken nadere afspraken over de vraag welke (derde) partij de opdracht krijgt deze analyse uit te voeren, waarbij de mogelijkheid wordt meegenomen om deze analyse mee te laten lopen in de jaarlijkse benchmark van Actiz. Tevens wordt via een enquête onder leden van de CCR/VAR/OR geïnventariseerd

hoe tevreden men is over de resultaten die dankzij de extra middelen zijn behaald. Deze informatie draagt bij aan het verbeteren van de plannen voor 2017.